

HE laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta 70/2023 vp

Perustuslakivaliokunta 10.11.2023

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Hallituksen esityksen tausta

- Digipalveluasetus (digipalvelusäädös, Digital Services Act, DSA) tuli voimaan marraskuussa 2022
- Asetuksen soveltaminen kokonaisuudessaan alkaa 17.2.2024, jolloin kansallisten lakien tulisi olla voimassa.
- Asetus sisältää uutta ja uudenlaista sääntelyä aikaisemmin lähes sääntelemättömään ympäristöön:
  - Kohteena ovat internetissä toimivat **välityspalvelut**
  - Tavoitteena on parantaa käyttäjien perusoikeuksien suojelua verkossa, vahvistaa välityspalvelujen läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta ja edistää kilpailukykyä ja kasvua sisämarkkinoilla.
  - Sisältää myös uudenlaista ns. digijättien palveluihin kohdistuvaa sääntelyä. Näiden erittäin suurten verkkoalustojen ja internetin hakukonepalvelujen osalta soveltaminen on alkanut jo elo-syyskuussa 2023.



DSA:n soveltamisalan palvelut

- **Välityspalvelu**
  - Verkkoinfrastruktuuripalvelut, kuten internetyhteyspalvelut sekä säilytyspalvelut, kuten pilvipalvelut ja verkkoalustat
- **Säilytyspalvelu**
  - Palvelu, jossa tallennetaan käyttäjän toimittamia tietoja tämän pyynnöstä. Esim. pilvipalvelu tai verkkoalustan palvelu
- **Verkkoalusta**
  - Säilytyspalvelu, joka levittää tallennettua tietoa yleisölle. Esim. sosiaalisen median palvelut, verkossa toimivat markkinapaikat, sovelluskaupat
- **Erittäin suuri verkkoalusta**
  - Verkkoalusta, jolla on yli 45 miljoonaa EU-käyttäjää. Esim. Facebook, TikTok, LinkedIn, App Store, Google Maps

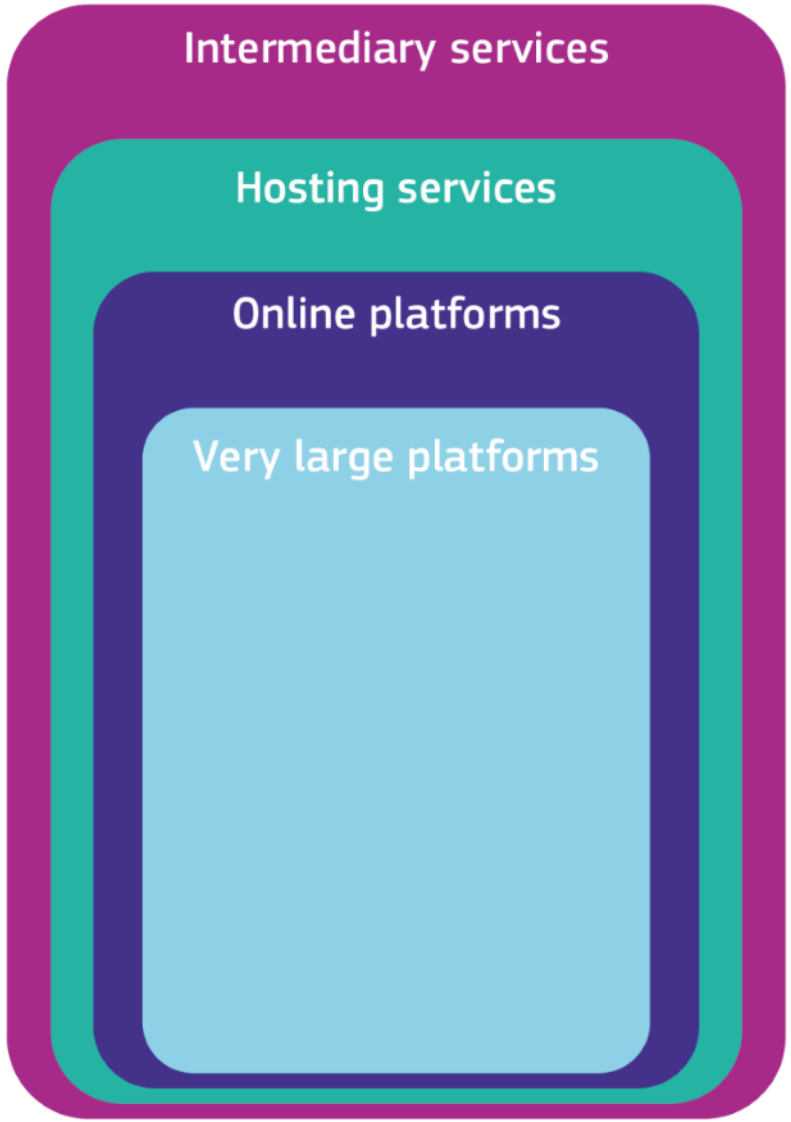

Kuvan lähde: Euroopan komissio

DSA:n tuomat uudet säännökset lyhyesti

- DSA luo pohjan EU:n laajuiselle internetin välityspalvelujen sääntelylle, jonka tavoitteena palvelujen turvallisuuden ja avoimuuden parantaminen
  - Palvelujen avoimuutta lisäävät mm. velvollisuudet liittyen palveluntarjoajan tekemään sisällön moderointiin ja sisällön suositteluun
  - Turvallisuutta lisätään EU:n laajuisilla yhteneväisillä menettelytavoilla siitä, miten palveluntarjoajat käsittelevät palvelussaan laitonta sisältöä
    - DSA:ssa ei ole aineellista määritelmää laittomalle sisällölle, vaan sisällön laittomuutta arvioidaan muun lainsäädännön perusteella
- DSA asettaa erityisiä korotettuja huolellisuusvelvollisuuksia erittäin suurille verkkoalustoille ja internetin hakukonepalveluille (kun EU-käyttäjiä yli 45 milj.)



Digipalveluasetusta valvovat viranomaiset

- **Euroopan komissio** valvoo erittäin suurille verkkoalustoille ja hakukonepalveluille asetettuja erityisiä huolellisuusvelvoitteita.
- Muita välityspalvelun tarjoajia valvovat jäsenvaltioiden nimeämät kansalliset viranomaiset yrityksen sijoittautumismaassa.
  - Suomessa valvonnan koordinaattoriviranomaisena ja pääasiallisena valvovana viranomaisena toimisi **Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.**
  - **Kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu** valvoisivat tiettyjä omien osaamisalueidensa velvoitteita.
    - eräissä DSA:n säännöksissä on päällekkäisyyttä tai kiinteä yhteys kuluttajasuojaoikeuteen ja tietosuojaoikeuteen.



Toimivaltaisten viranomaisten keskeisiä tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuuksia

- Toimivaltaisilla viranomaisilla olisi epäillyissä asetuksen tai lain rikkomistilanteissa, suorittaessaan omia tai osallistuessaan koordinaattoriviranomaisten yhteisiin tutkimuksiin:
  - **tiedonsaantioikeudet** välityspalveluntarjoajalta tai asetuksen 51 artiklassa tarkoitetulta muulta henkilöltä (4 § ja 5 §) sekä **oikeus kutsua** välityspalvelun tarjoajan tai yllä tarkoitetun muun henkilön edustaja tai työntekijä **kuultavaksi** asetuksen tai lain rikkomiseen liittyvistä tiedoista (7§), arkaluonteisista tiedoista oikeus vain rikkomiseen liittyviin välttämättömiin tietoihin
  - **oikeus päästä** välityspalveluntarjoajan tai yllä tarkoitetun muun henkilön elinkeino -tai ammattitoiminnassa käyttämiin **tiloihin ja tehdä tarkastuksia** (6§), Korkeampi kynnys tiloissa, joita käytetään myös pysyväisluonteiseen asumiseen
- Toimivaltaiset viranomaiset voisivat asettaa lakiin perustuvan velvoitteen tehosteeksi **uhkasakon** (13 §)
- Käräjäoikeus voisi määrätä **eston** päästä välityspalvelun tarjoajan palveluun säädetyin edellytyksin (22 §)

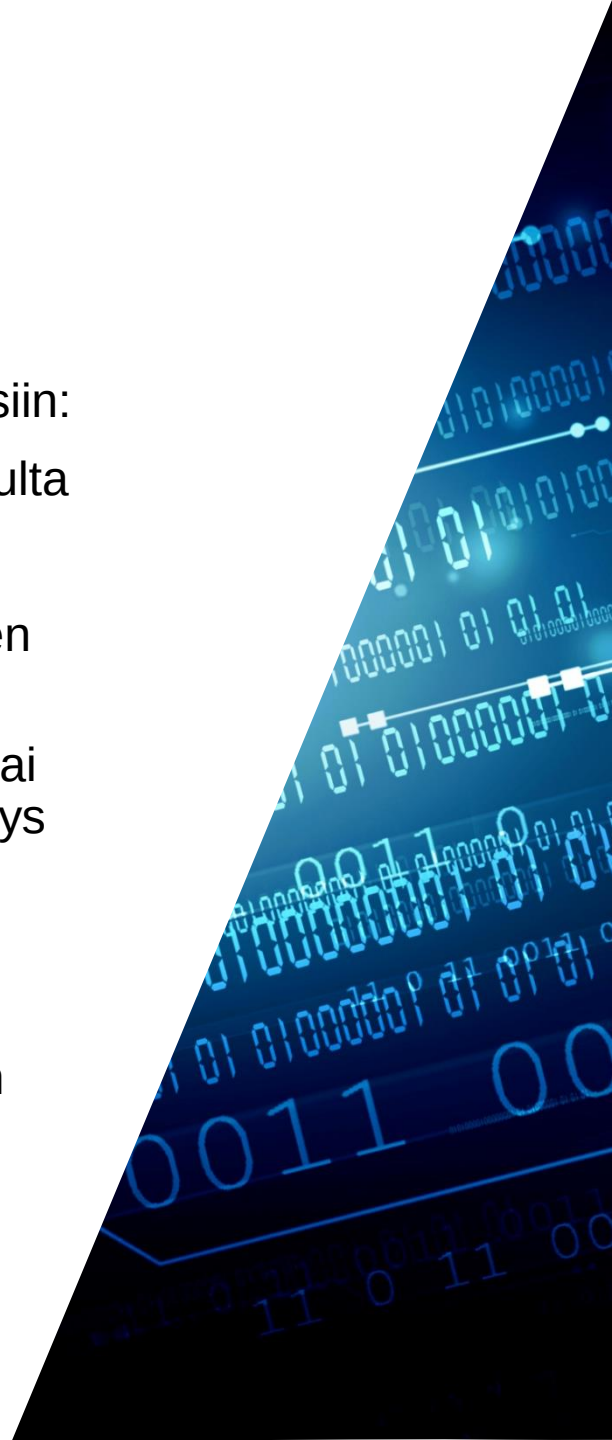

Hallinnolliset seuraamusmaksut

- Viranomaisille oikeus määrätä harkinnanvaraisia seuraamusmaksuja (14-17 §), joiden enimmäismäärästä on asetuksessa säädetty seuraavasti:
  - asetuksen velvoitteiden rikkomisesta enintään 6 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta (52.3 art.)
  - tutkintamenettelyä koskevien säännösten rikkomisesta enintään 1 prosentti maailmanlaajuisesta liikevaihdosta (52.3 art.).
- Hallituksen esityksessä on yksilöity asetuksen rikkomiset tai kansallisen tutkintaa koskevan määräyksen rikkomiset, joista voidaan kansallisesti määrätä harkinnanvarainen seuraamusmaksu laillisuusperiaatteen mukaisesti. Liian yleisluontoisena pidettyjä asetuksen velvoitteita ei ole sanktioitu.
- Yksittäistapauksessa seuraamusmaksun määrä perustuisi viranomaisen kokonaisarvioon, jossa huomioidaan rikkomisen luonne ja olosuhteet (18 ja 20 §).



Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegio

- Erityisesti EU-sääntelyssä huomattavia hallinnollisia seuraamusmaksuja, joiden määräämistoimivalta annettava jäsenvaltion valvontaviranomaiselle tai tuomioistuimelle.
- PeV kanta: huomattavien seuraamusmaksujen määrääminen tulisi viedä monijäsenisen toimielimen päätettäväksi
- Liikenne- ja viestintävirastossa ei ole soveltuvaa toimielintä, joten **tiettyjä seuraamusasioita** koskeva ratkaisuvalta annettaisiin viraston sisälle perustettavalle seuraamuskollegiolle (4. lakiehdotus)
  - Seuraamuskollegio **määräisi kaikki Traficomin toimivaltaan kuuluvat seuraamusmaksut, joiden esitetty määrä ylittää 100 000 euroa.**
- Ehdotuksessa säännökset seuraamuskollegion kokoonpanosta ja päätöksenteosta (7a §), sekä rajoitus Traficomin pääjohtajan oikeuteen ottaa asia ratkaistavaksi (7 §)
  - Arvioitu oikeusvaltioperiaatteen, valtionhallinnon järjestämisen, oikeusturvan, yhdenvertaisuuden, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 14 artiklan kannalta



Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegio

- Seuraamuskollegio käyttäisi merkittävää julkista valtaa
  - **Kollegion yleisistä perusteista** – nimi, toimiala, pääasialliset tehtävät, toimivaltuudet, kokoonpano ja toimikausi –, jäsenten **kelpoisuusvaatimuksista, riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta** sekä kollegion **päätöksenteosta säädettäisiin lailla.**
- **Uutta: ratkaisukokoonpanoon vaikuttava asian laatu määräytyisi mekaanisesti esitetyn seuraamusmaksun mukaan ja raja olisi kiinteä 100 000 euroa.**
  - Yksi kiinteä raja voi joissain tilanteissa johtaa siihen, että suuren yrityksen seuraamusmaksu käsitellään monijäsenisessä toimielimessä ja pienemmän yrityksen seuraamusmaksu tavanomaisessa hallintomenettelyssä.
  - Kollegion ratkaisutoimivallan määräytymistapa ei ole mielivaltainen tai kohtuuton. Muutos kohdistuu käytännössä oikeushenkilöihin. Lisäksi yrityskoko ja seuraamusmaksun määrä yleensä korreloivat asian laajuuden ja vaikeuden kanssa.
  - Toimivallan määräytyminen ei ole Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tarkoitetulla tavalla syrjivää, ja järjestelylle on objektiivinen ja hyväksyttävä syy.
- Tavoitteena **vahvistaa oikeusturvaa erityisesti rahamääräisesti suurissa seuraamusmaksuissa.** Pienempien seuraamusmaksujen osalta tilanne ei muutu.
  - **Seuraamusmaksupäätöksiin voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta**





Kiitos!

lvm.fi Twitter: @lvmfi

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ